

Ziya Gökalp: TÜRKLERLE KÜRTLER

(Küçük Mecmua, S. 1, 5 Haziran 1922, s. 7-11)

Milli misakımız bize etnografik bir hudut çiziyor. Bu hududun içine alınan yerler nereleridir? İki milletin yani Türklerle Kürtlerin sakin oldukları yerler. Milli programımız, yeni arazimizin haricinde nasıl hiçbir Türk köyünün kalmasına rıza göstermiyorsa hiçbir Kürt aşiretinin yahut köyünün buradaki Kürt milletinden ayrı düşmesine de razı olamaz. Bundan dolaydır ki Musul'da Bağdat'ta Kürtlerle yahut Türklerle meskun ne kadar sancaklarla kazalar varsa hepsini anavatana kavuşturmak vatani vazifelerimizin en mühimlerinden. Bugün anavatandan uzak düşmüş bir "Kürt ırkı" ile bir "Türk ırkı" var: Bunlar Anadolu toplumsal varlığının koparılması mümkün olmayan canlı organlarıdır.

Milli misakımızın Türklerle Kürtlere aynı kıymeti, aynı ehemmiyeti vermesi gösteriyor ki bu iki millet arasındaki vefa bağları, sadakat bağları her türlü tasavvurun üzerinde bir samimiliğe sahiptir. Hakikaten Meşrutiyet'ten beri devletimiz Kürtler yüzünden hiçbir rahatsızlığa uğramadı. Zira aşiret kavgalarından zarar gören yalnız aşiretlerdir. Bu kavgalar zannolunduğu gibi ne hükümete karşı isyan, ne de ahaliye karşı eşkıyalık mahiyetinde değildir. Balkan Harbi gibi, Mütareke zamanları gibi en felaketli günlerimizde, bize dostluk elini uzatan, bizimle samimi dert ortaklığı eden bu vefalı millet değil miydi? Bugünkü İstiklal Mücadelesi'ne de bütün topluluğuyla iştirak edip Türklerle beraber "Hep yahut hiç!" diyen bu sadakatli millet değil midir? Türk nasıl olur da bu kadar samimi bir kardeşin, bu kadar hukukperver bir arkadaşın emsalsiz vefakarlıklarını, sayısız fedakarlıklarını unutabilir?

Gerçi Kürt bu sadakat yolunda yürümeyle, aynı zamanda kendi varlığını, kendi kültürünü, kendi bağımsızlığını da muhafaza etmiş oldu. Mübarek yurdu başka ülkeler gibi düşmanların kirli ayakları altında çiğnetmedi. Burası da doğru olmakla beraber, bu neticeyi Kürdün civanmerdane sadakatine atfetmeyip de, yalnız akıllane ihtiyatkarlığına dayandırmak hiçbir şekilde doğru değildir. Tarih gösteriyor ki muvaffakiyet daima doğruluğun mükafatıdır. Kürt zeki olduğu kadar doğru, imanlı, dürüst vicdanlıdır da. Bunu ispat için yalnız şu on seneyi değil, on asırlık ortak mazimizi hatırlamamız icap eder. Bundan on asır önce bugünkü Yunanlılarla İngilizlerin Fransızların dedeleri Haçlı sürüleri sekinde İslam ülkelerine akın etmeye başladılar. Bunları İslam yurdundan kovmak için el ele veren hangi milletler, hangi hükümdarlar oldu? Türklerle Kürtlerin o zamanki ortak cihadı hiç unutulabilir mi? Kara-Boğalar, Alp-Arslanlar, Kılıç-Aslanlar, Nureddin-Şehidler bu cihatta ne kadar uğraşılsa Salahaddin Eyyubiler de o derecede çalışmadılar mı? O asırlarda vatan, harici tehlikeye maruz olduğu kadar din de dahili tehlikelerle tehdit ediliyordu. Türkler "Babekiye", "Batıniye" gibi Tanrı-tanımayan akımları ortadan kaldırmaya çalıştıkları sırada Salahaddin Eyyubiler de Mısır'da 'Fatımi' Rafıziliğine nihayet vermedi mi? Daha sonraları "Safevi" Kızıl başları zuhur edince bu zulme de beraberce mani olmak için bütün Kürt beyleri-Bitlisli Molla İdrisi'yi elçi yaparak kendi istekleri, arzularıyla Sultan Selim'e biat etmediler mi?

İşte bu tarihi misaller gösteriyor ki Türklerle Kürtler, aziz vatanımızı düşmandan, mukaddes dinimizi fesattan esirgemek için daima birlikte cihada atılmış iki dost millettir. Türkler nasıl daima dini, ahlaki ülküler için çalışmışlarsa, Kürtlerin de rehberleri her zaman iman ile vicdan olmuştur. Bu iki millet, bin seneden beri aynı toprakta aynı ülküler için elele vererek mücâhede eylemişlerdir. Bu hakikati kim inkâr edebilir?

Türklerle Kürtlerin içleri birbirine benzediği gibi, dışları da benzer. Türk yahut Kürt milletine mensup bir adamı gördüğünüz zaman, bunun Kürt mü yoksa Türk mü olduğunu simasından tanıyamazsınız. Halbuki başka milletlerden bazılarında mensup fertlerin ilk bakışta hangi kavimden olduklarını simalarından pek kolay anlayabilirsiniz. Simaların birbirine benzemesi, yekdiğerine karşı kan kaynaması için başlıca sebeptir. Kendimize benzeyen bir çehre kendimize benzeyen bir ruh demek değil midir? Karşılıklı bir itimadın doğması için, kalplerdeki ülkülerin müşterek olması kafi değildir. Simaların da aynı örneğe mensup bulunması lazımdır. Tabiatın saf evlatları olan geyikler, kuşlar, balıklar da kendi nevelerinden olanlarla olmayanları yalnız şekillerinden tanımıyorlar mı?

Kürtlerin medeniyetçe bir kusuru varsa bazı kısımlarının hala aşiret halinde kalmasıdır. Fakat, Türklerden de henüz aşiret hayatı yaşayanlar yok mudur? Gerek Kürtlerin, gerek Türkmenlerin aşiret şeklinden henüz kurtulamamaları, "çöl" ile temasta bulunmalarının neticesidir. Çölde daima seferber halinde aşiretler buldukça, onlara komşu bulunan ahaliilerin de göçebe ve silahlı bir halde kalmaları zaruridir. Zira başka suretle ırzlarını, hayatlarını, servetlerini koruyamazlar.

Kürtlerle Türkmenlerin aşiret hayatından kurtarılması yalnız bir suretle mümkün olabilirdi: O da çöldeki aşiretlerle bunların arasında Çin seddi gibi bir duvar yapmaktı. Fakat, evvelce imkansız olan bu iş, şimdi kendiliğinden mümkün bir hale girdi. Her felaketten bazen iyi bir netice de çıkabiliyor. Çölün birçok mamur yerlerle beraber elimizden çıkması büyük bir felakettir. Hususiyle Arap milleti gibi bir din kardeşinden -velev ki geçici olsun- ayrı düşmemize ne kadar esef etsek azdır. Fakat, çöl ile vatanımız arasında askeri bir hududun vücut bulması, aşiretlerin yerleşik bayata geçmesine çok faydalı olacaktır. Zira askeri bir hudut canlı bir seddir ki Çin'in meşhur duvarından daha ziyade mukavemetlidir. Gerek Elcezi-re'de gerek Irak'ta çöl ile Kürtler ve Türkmenler arasında blok-havzlar yapılacak olursa, az zamanda bütün aşiretler kendiliklerinden yerleşik hayatı isteyeceklerdir. Zaten, Büyük Millet Meclisi de bu aşiretlerin iskanına karar vererek hükümeti icrasına memur etmiştir.

Özetle, Türklerle Kürtler bin senelik ortak din, ortak tarih, ortak bir coğrafya neticesi olarak hem maddi, hem manevi bir surette birleşmişlerdir. Bugün ise ortak düşmanlar, ortak tehlikeler karşısında bulunuyorlar. Bu tehlikelerden ancak ortak bir azim ile kurtulabilirler. O halde büyük bir kanaatle diyebiliriz ki bu iki milletin birbirini sevmesi her iki taraf için hem dini, hem siyasi bir borçtur. Kürtleri sevmeyen bir Türk varsa Türk değildir, Türkleri sevmeyen bir Kürt varsa Kürt değildir.